

Załącznik
do Uchwały.....
Rady Powiatu w Lipnie
z dnia.....

*Strategia
Rozwiązywania Problemów Społecznych
w Powiecie Lipnowskim
na lata 2005 - 2015*

Lipno 2005

Spis treści:

- 1. Wstęp**
- 2. Ustawa o pomocy społecznej**
- 3. Charakterystyka Powiatu Lipnowskiego**
- 4. Diagnoza problemów społecznych Powiatu Lipnowskiego**
- 5. Analiza SWOT**
- 6. Plan operacyjny strategii:
założenia strategiczne oraz forma ich realizacji.**

1. Wstęp

Polityka społeczna to działalność państwa, samorządów i organizacji pozarządowych zmierzająca do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, prorozwojowych struktur społecznych oraz stosunków społecznych opartych na równości i sprawiedliwości społecznej, sprzyjających zaspokajaniu potrzeb społecznych na dostępnym poziomie.

Natomiast polityka społeczna w środowisku lokalnym jest dziedziną, która zajmuje się socjalną działalnością samorządu i pozapaństwowych organizacji pod kątem wyrównywania szans i różnic w położeniu grup mieszkańców najsłabszych ekonomicznie.

Należy wspomnieć, iż politykę społeczną w Unii Europejskiej, której Polska jest członkiem rozumie się przede wszystkim jako działalność podmiotów Unii Europejskiej, państw członkowskich, samorządów i organizacji pozarządowych, nakierowana na:

- poprawę warunków pracy i życia obywateli Unii,
- asekurację przed ryzykami życiowymi,
- wyrównywanie szans życiowych grup społecznych ekonomicznie i socjalnie najsłabszych poprzez zwalczanie socjalnej izolacji(ekskulacji).

Od 01.01.1999 roku w strukturze organizacyjnej publicznego sektora pomocy społecznej powstał powiat.

W powiatach najważniejszym podmiotem pomocy społecznej stały się powiatowe centra pomocy rodzinie.

Kategorie pomocy społecznej w powiecie:

- świadczenia pieniężne i rzeczowe;
- praca socjalna i poradnictwo;
- tworzenie i nadzorowanie wyodrębnionych instytucji;
- diagnozowanie potrzeb społecznych;
- planowanie społeczne (opracowanie strategii rozwoju, tworzenie standardów realizacji zadań);
- doskonalenie kadry pomocy społecznej.

Istotnym zadaniem powiatu wynikającym z ustawy o pomocy społecznej jest stworzenie ponadgminnej polityki rozwiązywania problemów społecznych-założenia tej polityki winny znaleźć się w powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego i jest sposobem osiągnięcia wyznaczonych celów poprzez sterowanie procesem rozwoju, integracji i polityki społecznej. Jest ona instrumentem umożliwiającym podejmowanie decyzji zarówno w najbliższej przyszłości jak i w odległej perspektywie.

Zasady realizacji polityki długofalowej określają cele strategiczne i zadania związane z ich realizacją, działania i decyzje zarówno w najbliższym okresie, jak i decyzje w dalszym okresie powinny być podejmowane na podstawie niniejszej strategii.

Ważnym wymogiem Unii Europejskiej, na który należy zwrócić uwagę przy opracowywaniu strategii jest uspołecznienie procesu planowania strategicznego i wiąże się w praktyce z zastosowaniem w procesie planowania co najmniej dwóch z czterech niżej podanych zasad polityki strukturalnej Unii Europejskiej:

programowanie – obowiązek tworzenia długookresowych strategii i planów rozwoju na poziomie narodowym, wojewódzkim i wszędzie tam, gdzie jest to uzasadnione potrzebami lokalnymi – także na poziomie gmin i powiatów,

subsidiarność – jasne określenie kompetencji władzy wykonawczej różnych szczebli i upoważnienie (na mocy stosowanych aktów prawnych) samorządów do programowania i realizacji polityki społecznej regionu,

partnerstwo – statutowy obowiązek konsultowania polityki społecznej z partnerami społecznymi na każdym poziomie programowania polityki społecznej.

koncentracja – wybór i ustalenie hierarchii priorytetów w ramach programów operacyjnych i systematyczne zwiększanie przydziału środków na te działania w obszarach, na których koncentrują się problemy społeczne i ekonomiczne.

Celem poniższej strategii jest diagnoza problemów społecznych na terenie Powiatu Lipnowskiego oraz opracowanie założeń strategicznych, dzięki którym możliwe będzie organizowanie działań zmierzających do rozwiązywania problemów społecznych w Powiecie Lipnowskim.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lipnowskim na lata 2005-2015 będzie stanowić dokument przedstawiający zamierzenia Powiatu Lipnowskiego w zakresie pomocy społecznej. Umożliwi ona społeczeństwu dotarcie do informacji o planach w zakresie rozwiązywania problemów społecznych na terenie powiatu; będzie podstawą i szansą uwzględnienia zadań wynikających ze strategii w planach budżetowych samorządu powiatowego, a także pozyskiwania środków z innych źródeł na ich realizację.

Do realizacji Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zostaną włączone powiatowe i gminne jednostki;

- jednostki Powiatowe:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lipnie
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lipnie
- Dom Pomocy Społecznej w Nowej Wsi

- pozostałe jednostki:

- gminne ośrodki pomocy społecznej (9 ośrodków)

- placówki oświatowe
- komisariat policji
- placówki służby zdrowia
- organizacje pozarządowe
- inne podmioty

Przyjęta do realizacji strategia jest dokumentem otwartym i wraz z upływem czasu, zmiany potrzeb i możliwości będzie wymagać uaktualnienia.

2. Ustawa o pomocy społecznej

Do dnia 01.05.2004 roku warunki prawne i organizację systemu pomocy społecznej określała Ustawa z dnia 29 listopada 1990 roku o pomocy społecznej.

Od 01.05.2004 roku obowiązuje Ustawa z 12.03.2004 roku o pomocy społecznej.

Ustawa o pomocy społecznej określa:

- 1) zadania w zakresie pomocy społecznej;
- 2) rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania;
- 3) organizację pomocy społecznej;
- 4) zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej.

Należy nadmienić, iż nowelizacje ustawy o pomocy społecznej dotyczyły nowych instytucji, ale zawierały także zapisy określające rozszerzenie zadań i form działania. Do najważniejszych zmian tego typu należą: włączenie placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych, oraz instytucji zajmujących się adopcją dzieci do systemu pomocy społecznej, a także powierzenie gminom prowadzenia (jako zadania własne obligatoryjne) ognisk i świetlic wychowawczych oraz gminom i powiatom - tworzenia mieszkań chronionych.

Obowiązująca Ustawa z 12.03.2004 roku określa pomoc społeczną jako instytucję polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2.1).

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi (art. 2.2).

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. (art. 3. 1).

Ustawa wymienia również przypadki w jakich udziela się pomocy społecznej. Według Ustawy o pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu (art. 7):

- 1) ubóstwa;
- 2) sieroctwa;
- 3) bezdomności;
- 4) bezrobocia;
- 5) niepełnosprawności;
- 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- 7) przemocy w rodzinie;
- 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- 10) braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze;
- 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy;
- 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 13) alkoholizmu lub narkomanii;
- 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Do zadań własnych powiatu należy m.in.:

- opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych;
- prowadzenie specjalistycznego poradnictwa;
- zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionych opieki rodziców oraz dzieciom niedostosowanym społecznie (m.in. placówki opiekuńczo-wychowawcze, świetlice, pomoc w usamodzielnianiu i w integracji ze środowiskiem, rodziny zastępcze)
- pokrywanie kosztów utrzymania dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i w rodzinach zastępczych, również na terenie innego powiatu
- pomoc uchodźcom
- szkolenie i doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej, prowadzenie doradztwa metodycznego
- prowadzenie powiatowych ośrodków wsparcia
- prowadzenie mieszkań chronionych
- prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczenie w nich skierowanych osób
- prowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej
- inne zadania wynikające z rozeznanych potrzeb bądź przewidziane w odrębnych ustawach

3. Charakterystyka Powiatu Lipnowskiego

Powiat Lipnowski położony jest w obrębie Pojezierza Dobrzyńskiego, jego południowo-wschodniej części (południowo-zachodnia część województwa kujawsko-pomorskiego) i sąsiaduje z powiatem rypińskim, włocławskim, toruńskim, aleksandrowskim i golubsko-dobrzyńskim. Siedzibą powiatu jest Lipno. Główną rzeką przepływającą przez teren powiatu jest Mień, prawobrzeżny dopływ Wisły. Jest to największy ciek odwadniający Pojezierze Dobrzyńskie. Na obszarze powiatu znajduje się 29 jezior o powierzchni większej niż 10 ha. Jeziora położone w otoczeniu kompleksów leśnych w większości wykorzystywane są dla potrzeb turystyki i rekreacji.

Powiat Lipnowski zajmuje obszar 1.016 km², zamieszkuje go 66 344 osób (stan na 31.12.2003 roku), gęstość zaludnienia wynosi 65 osób na jeden kilometr kwadratowy, przy czym wskaźnik zaludnienia dla województwa kujawsko-pomorskiego wynosi 117 osób na kilometr kwadratowy.

W powiecie lipnowskim funkcjonuje 9 gmin, w tym:

- 1 miejska: miasto Lipno,
- 2 miejsko-wiejskie: Dobrzyń nad Wisłą, Skępe,
- 6 wiejskich: Bobrowniki, Chrostkowo, Kikół, Lipno, Tłuchowo, Wielgie.

Najwięcej osób zamieszkuje w gminie miejskiej Lipno – 14 908 mieszkańców i w gminie wiejskiej Lipno z liczbą ludności 11 259 mieszkańców.

Powierzchnia i liczba ludności w gminach Powiatu Lipnowskiego (stan na 31.12.2003r.).

	Powierzchnia w km²	Ogółem ludność	mężczyźni	kobiety	na 1 km²
Powiat Lipnowski	1 016	66 344	32 768	33 576	65
Lipno miasto	11	14 908	7 135	7 773	1 355
Dobrzyń n/W	115	8 021	4 013	4 008	70
Skępe	179	7 546	3 697	3 849	42
Bobrowniki	96	3 082	1 557	1 525	32
Chrostkowo	74	3 156	1 578	1 578	43
Kikół	98	7 209	3 614	3 595	74
Lipno gmina	210	11 259	5 571	5 688	54
Tłuchowo	99	4 609	2 334	2 275	47
Wielgie	134	6 554	3 269	3 285	49

Zródło: Internet GUS

Liczba ludności w wieku produkcyjnym w powiecie lipnowskim wynosi 39 480 osoby, co stanowi 59,5 % ogółu ludności powiatu, w wieku przedprodukcyjnym – 17 588 osób, co stanowi 26,5 %, a w wieku poprodukcyjnym – 9 276 osoby, co stanowi 14 % ludności w powiecie. Bezrobocie w Powiecie Lipnowskim w skali powiatu w 2003 roku wynosiło 30,7 %, a w 2004 roku 29,7 %.

Na terenie powiatu lipnowskiego działa ponad 2,3 tys. podmiotów gospodarczych: 96 % to podmioty o wyłącznej lub przeważającej własności prywatnej, sektor publiczny skupia 3,8 % podmiotów.

W powiecie istnieje 8 placówek oświatowych, które są prowadzone przez powiat lipnowski.

Ochrona zdrowia w powiecie kształtowana jest przede wszystkim przez działalność Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Lipnie, który swoim zasięgiem w zakresie leczenia zamkniętego, podstawowej opieki zdrowotnej, ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, stomatologii, leczenia psychiatrycznego, rehabilitacji leczniczej w postaci stacjonarnej i ambulatoryjnej oraz opieki nad przewlekle chorymi w zakładach opiekuńczo-leczniczych, obejmuje mieszkańców powiatu lipnowskiego oraz gmin Czernikowo z powiatu toruńskiego i Zbójno z powiatu golubsko-dobrzyńskiego.

Całodobową opiekę i pielęgnację wymagającym tego osobom dorosłym zapewnia Dom Pomocy Społecznej w Nowej Wsi dla niepełnosprawnych intelektualnie kobiet i osób przewlekle somatycznie chorych, który prowadzi powiat. Przy Domu Pomocy Społecznej działa ośrodek szkoleniowy tzw. „Dworek Modrzewiowy”, który świadczy usługi w zakresie szkoleń, konferencji, imprez okolicznościowych i rodzinnych oraz noclegów.

4. Diagnoza problemów społecznych Powiatu Lipnowskiego.

4.1. Ubóstwo

Ubóstwo jest stanem, w którym jednostce, rodzinie lub grupie brakuje środków na zaspokojenie niezbędnych potrzeb i którym poziom życia obniża się poza akceptowane minimum w społeczeństwie.

Z powodu ubóstwa przyznano w 2003 roku w powiecie lipnowskim pomoc **6 147** osobom i objęto pomocą **2 907** rodzin, w 2004 roku przyznano pomoc **6 428** i objęto pomocą **2 138** rodzin.

Liczba osób, którym przyznano pomoc w latach 2003 -2004 z powodu ubóstwa w gminach Powiatu Lipnowskiego.

Gmina	Lipno miasto	Lipno gmina	Bobrowniki	Chrostkowo	Dobrzyń n/W	Kikół	Skepe	Tłuchowo	Wielgie
Liczba osób w 2003r.	24	890	--	874	409	365	3 196	180	209
Liczba osób w 2004r.	22	2 950	--	340	402	453	1 891	81	289

Źródło: zestawienie własne, dane z gmin

Z ubóstwem związane jest zjawisko wykluczenia społecznego, tj: sytuacja uniemożliwiająca lub utrudniająca jednostce lub grupie zgodne z prawem pełnienie ról społecznych.

Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym to często:

- dzieci i młodzież ze środowisk zaniedbanych,
- dzieci wychowujące się poza rodziną,
- osoby bezrobotne,
- kobiety samotnie wychowujące dzieci,
- osoby bezdomne,
- osoby uzależnione od alkoholu, narkotyków,
- osoby opuszczające zakłady karne,
- niepełnosprawni i osoby chore,
- osoby stare,
- osoby chore psychicznie.

Osobom w trudnej sytuacji finansowej, bezrobotnym, bezdomnym a także znajdującym się często na granicy ubóstwa pomocy udziela Jadłodajnia w Lipnie ul. Włocławska 16a codziennie wydająca gorące posiłki.

4.2. Bezrobocie

W powiecie lipnowskim bezrobocie jest poważnym problemem, dotykającym szerokie kręgi społeczne. Bezrobocie powoduje przede wszystkim degradację ekonomiczną osób i rodzin. Gwałtowny spadek dochodów prowadzi do przymusowego oszczędzania poprzez ograniczanie, a często rezygnację z zaspokajania niektórych potrzeb: zmusza do korzystania z finansowej i rzeczowej pomocy zewnętrznej, głównie rodzin i ośrodków pomocy społecznej oraz zaciągania pożyczek, zalegania z opłatami za czynsz i inne. Strata pracy, przejście na zasiłek, z kolei jego utrata i potrzeba korzystania z pomocy społecznej prowadzi do ubóstwa ze wszystkimi tego konsekwencjami.

W ostatnich latach sytuacja na lokalnym rynku pracy w powiecie lipnowskim uległa znacznemu pogorszeniu. W okresie od 1996 roku do 1998 roku liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła 4 537 osób. W następnych latach nastąpił wzrost liczby bezrobotnych, aby na koniec 2003 roku osiągnąć poziom **8 005** osób (w tym **3 903** kobiety). W 2004r. liczba bezrobotnych wyniosła **8 046** osób (w tym **3 963** kobiety).

Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w poszczególnych gminach Powiatu Lipnowskiego na koniec 2003 i 2004 roku.

Gmina	Lipno miasto	Lipno gmina	Bobrowniki	Chrostkowo	Dobrzyń n/W	Kikół	Skepe	Tłuchowo	Wielgie
Liczba osób w 2003r.	1.759	1.573	428	323	908	929	914	467	767
Liczba osób w 2004r.	1.703	1.583	468	306	913	923	950	466	754

Źródło: zestawienie własne, dane z gmin

Istotnym czynnikiem wpływającym na status osób bezrobotnych jest poziom wykształcenia. Kobiety mimo lepszego wykształcenia niż mężczyźni odczuwają większe trudności w znalezieniu pracy. Na koniec grudnia 2003 roku, a także roku 2004 w rejestrach Powiatowego Urzędu Pracy w Lipnie wśród bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym - 45,1 % ogółu zarejestrowanych oraz z zasadniczym zawodowym – 33,7 % ogółu. Najmniejszy odsetek stanowią osoby z wykształceniem wyższym – 1,8 % oraz średnim ogólnym 5,0 % ogółu zarejestrowanych.

Dominującą grupę bezrobotnych w Powiecie Lipnowskim stanowią osoby w przedziale wiekowym 25-34 lata (32,2 %) następnie osoby w przedziale 15-24 lata (29,8 %). Najmniejszy procent stanowią bezrobotni w przedziale 55 lat i powyżej (2,4 %) ogółu zarejestrowanych.

Liczba rodzin z problemem bezrobocia objętych pomocą w latach 2003 – 2004 w Powiecie Lipnowskim.

Gmina	Lipno miasto	Lipno gmina	Bobrowniki	Chrostkowo	Dobrzyń n/W	Kikół	Skepe	Tłuchowo	Wielgie
Liczba rodzin 2003r.	805	673	214	106	390	220	639	138	343
Liczba rodzin 2004r.	1 260	667	167	97	398	275	400	140	352

Źródło: zestawienie własne, dane z gmin

W 2003 i w 2004 roku Powiatowy Urząd Pracy w Lipnie realizował liczne programy mające na celu aktywizację zawodową osób bezrobotnych m. in.: prace interwencyjne, roboty publiczne, staże zawodowe i refundacja wynagrodzenia absolwentów szkół, pożyczki na uruchomienie działalności gospodarczej oraz tworzenie miejsc pracy, szkolenia i przekwalifikowania.

Na terenie Powiatu Lipnowskiego zatrudnienie w ciągu 2003 roku podjęło **2 505** osób, w tym za pośrednictwem Urzędu Pracy **1 520** osób. Działania na rzecz osób bezrobotnych z terenu Powiatu Lipnowskiego wspiera także Filia Młodzieżowego Ochotniczego Hufca Pracy w Lipnie, realizująca zadania w zakresie pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego dla młodzieży.

4.3. Niepełnosprawność:

Niepełnosprawność była powodem przyznania pomocy w 2003 roku w Powiecie Lipnowskim **1 171** osobom, w 2004 roku pomoc przyznano **915** osobom.

Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą w Powiecie Lipnowskim w latach 2003 – 2004.

Gmina	Lipno miasto	Lipno gmina	Bobrowniki	Chrostkowo	Dobrzyń n/W	Kikół	Skępe	Tłuchowo	Wielgie
Liczba osób w 2004r.	258	181	70	38	130	85	169	59	181
Liczba osób w 2004r.	241	129	29	58	130	26	163	61	78

Zródło: zestawienie własne, dane z gmin

Wśród udzielonej pomocy osobom niepełnosprawnym przeważała pomoc finansowa, której udzielono w 2003 roku **775** osobom, w 2004 roku tej pomocy udzielono **733** osobom.

Aby zwrócić uwagę na problematykę osób niepełnosprawnych opracowano „Powiatowy Program na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w latach 2004-2010 w Powiecie Lipnowskim „; realizacja programu przyczyni się do poprawy życia osób niepełnosprawnych. Jego celem jest zapewnienie niepełnosprawnym mieszkańcom powiatu podstawowych warunków do samodzielnego, czynnego i pełnego uczestnictwa w życiu zawodowym i społecznym.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lipnie realizuje zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych finansowane ze środków PFRON.

W latach 2003-2004 ze środków PFRON dofinansowano zadania z zakresu rehabilitacji społecznej dla osób niepełnosprawnych z terenu powiatu lipnowskiego na:

- turnusy rehabilitacyjne dla:
  - osób dorosłych - zrealizowano 80 wniosków (2003r.), 97 wniosków (2004r.)
  - opiekunów - zrealizowano 21 wniosków (2003r.), 28 wniosków (2004r.)

- likwidację barier architektonicznych w komunikowaniu się i technicznych dla:
osób dorosłych i dzieci – zrealizowano 50 wniosków (2003r.), 44 wnioski (2004r.)

Zawarte umowy ogółem: 39 umów (2003r.), 44 umowy (2004r.)

- likwidację barier w komunikowaniu się dla:
Zrealizowano 16 umów (2003r.), zrealizowano 51 umów (2004r.)

Zawarto w 2003r. 5 umów, a w 2004r. 8 umów na dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki. Celem dofinansowania było: organizowanie imprez kulturalno-rozrywkowo-sportowych i wycieczek krajoznawczych.

Na terenie powiatu lipnowskiego działają:

-Warsztaty Terapii Zajęciowej przy ulicy Wojska Polskiego w Lipnie prowadzone przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci we Włocławku. W ich zajęciach uczestniczą młodzież i dorośli posiadający orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności i wskazania do zajęć w warsztatach terapii zajęciowej.

Warsztaty Terapii Zajęciowej zapewniają niepełnosprawnym rehabilitację poprzez naukę i zabawę, uczą samoobsługi oraz dają możliwość aktywnego życia w środowisku.

- Dom Pomocy Społecznej w Nowej Wsi, który przeznaczony jest dla niepełnosprawnych intelektualnie kobiet (102 miejsca) i osób przewlekle somatycznie chorych (41 miejsc),

- organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych:
  - Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Powiatu Lipnowskiego „Nadzieja”
  - Powiatowe Koło Polskiego Związku Niewidomych
  - Polskie Stowarzyszenie Diabetyków
  - Polskie Towarzystwo Opieki Nad Chorymi ze Stomią

4.4. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych:

Trudna sytuacja materialna wielu rodzin, niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci, łącząca się z różnymi dysfunkcjami takimi jak: bezrobocie, ubóstwo, przemoc w rodzinie, uzależnienia oraz zaburzenia życia rodzinnego są często powodem udzielania pomocy.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych była przyczyną przyznania pomocy w powiecie lipnowskim w 2003 roku **1297** rodzinom, w roku 2004 **978** rodzinom.

Liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, którym przyznano pomoc w latach 2003 – 2004.

Gmina	Lipno miasto	Lipno Gmina	Bobrowniki	Chrostkowo	Dobrzyń n/W	Kikół	Skepe	Tłuchowo	Wielgie
Liczba rodzin 2003r.	185	74	-	105	370	15	452	86	10
Liczba rodzin 2004r.	215	100	-	130	193	81	146	108	5

Źródło: zestawienie własne, dane z gmin

Najczęstszą formą przyznania wsparcia przez gminy powiatu lipnowskiego była pomoc finansowa, pomoc rzeczowa i pomoc w formie poradnictwa.

Forma pomocy	2003 rok	2004 rok
Pomoc finansowa	1.083	771
Pomoc rzeczowa	787	631
Pomoc w formie poradnictwa	766	426

Infrastruktura Powiatu Lipnowskiego skierowana do rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi:

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lipnie,
- świetlice środowiskowe
- telefony zaufania

4.5. Pomoc dzieciom i młodzieży:

W 2003 roku pomocą zostało objętych 5 113 dzieci i młodzieży, a w 2004 roku taką pomocą objęto 5 400 małoletnich.

Liczba dzieci i młodzieży objętych pomocą w latach 2003 – 2004 w Powiecie Lipnowskim.

Gmina	Lipno miasto	Lipno gmina	Bobrowniki	Chrostkowo	Dobrzyń n/W	Kikół	Skepe	Tłuchowo	Wielgie
Liczba osób w 2003r.	525	1035	615	285	390	482	800	356	625
Liczba osób w 2004r.	565	1200	579	302	393	489	821	386	665

Źródło: zestawienie własne, dane z gmin

Najczęstszą formą pomocy, której udzielały gminy Powiatu Lipnowskiego na rzecz dzieci i młodzieży w 2003 roku była:

- pomoc w formie dożywiania - **4 986** osobom
- pomoc rzeczowa - **368** osobom
- pomoc w formie wypoczynku – **366** osobom
- pomoc w formie wsparcia dziennego – **333** osobom.

Zagrożenia współczesnej rodziny oraz przyjęty sposób interwencji w kłopoty i trudności rodziny pociągają za sobą znaczny i stały wzrost liczby dzieci wychowywanych poza własną rodziną.

Okoliczności skłaniające do podjęcia działań opiekuńczych i ratowniczych wobec dzieci i młodzieży wynikają często z przyczyn obiektywnych takich jak: śmierć rodziców, przewlekłe choroby uniemożliwiające rodzicom sprawowanie opieki nad dzieckiem, najczęściej jednak dotyczą środowisk rodzinnych niewydolnych wychowawczo o niskim poziomie społeczno-moralnym, patologicznych i ubogich.

W Powiecie Lipnowskim jest wiele rodzin dysfunkcyjnych, niewydolnych wychowawczo, co powoduje, że dzieci są umieszczane poza środowiskiem naturalnym. Dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej powiat zapewnia opiekę i wychowanie w rodzinach zastępczych, pogotowiu rodzinnym oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Na terenie Powiatu Lipnowskiego funkcjonuje Pogotowie Rodzinne, w którym w 2003 roku przebywało **9** dzieci, w 2004 roku **10** dzieci. W placówkach opiekuńczo-wychowawczych takich jak: placówki socjalizacyjne, interwencyjne i rodzinne na terenie innych powiatów przebywało w latach 2003-04 blisko **60** małoletnich pochodzących z powiatu lipnowskiego.

Dzieci potrzebujące zastępczej formy opieki są często wychowankami rodzin zastępczych. Większość rodzin zastępczych jest spokrewniona z dzieckiem. Rodzinę zastępczą tworzą najczęściej dziadkowie, krewni w linii bocznej i rodzeństwo. W 2003 roku na terenie powiatu lipnowskiego było **61** rodzin zastępczych, w 2004 roku **64**.

Rodzinom, które podjęły się pełnienia funkcji rodziny zastępczej Powiat Lipnowski wypłaca co miesiąc świadczenie pieniężne na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka. Pomoc otrzymują również dorośli wychowankowie w formie comiesięcznego świadczenia na kontynuowanie nauki oraz jednorazowego wsparcia na usamodzielnienie.

4.6. Alkoholizm:

Nadużywanie napojów alkoholowych jest jednym z poważniejszych problemów, który dotyka wielu mieszkańców powiatu lipnowskiego. Obok alkoholizmu występują często problemy współistniejące takie jak: bezrobocie,

ubóstwo, problemy wychowawcze i zdrowotne, zaburzenia komunikacji między członkami rodziny oraz przestępczość.

W 2003 roku w powiecie lipnowskim z powodu alkoholizmu udzielono pomocy **439** osobom, w 2004 roku pomocy udzielono 503 osobom.

Liczba osób, którym udzielono pomocy z powodu alkoholizmu wg gmin Powiatu Lipnowskiego w latach 2003 – 2004.

Gmina	Lipno Miasto	Lipno gmina	Bobrowniki	Chrostkowo	Dobrzyń n/W	Kikół	Skepe	Tłuchowo	Wielgie
Liczba osób w 2003r.	290	20	3	2	58	20	15	14	17
Liczba osób w 2004r.	320	19	2	10	88	2	38	9	15

Źródło: zestawienie własne, dane z gmin

Niepokojącym problemem jest narkomania. Leczeniu poddaje się niewielka liczba osób zażywających środki narkotyczne i trudno jest określić liczbę osób odurzających się. W 2003 roku w powiecie lipnowskim z powodu narkomanii udzielono pomocy **1** osobie.

4.7. Przemoc w rodzinie:

W 2003 roku w Polsce przemocy ze strony kogoś bliskiego doświadczyło ponad 137 tysięcy osób. Do najczęściej popełnianych przestępstw w rodzinie należy znęcanie psychiczne lub fizyczne, groźby popełnienia przestępstwa oraz wykorzystywanie seksualne. Na tysiąc zabójstw aż siedemset zostaje popełnionych w gronie rodzinnym. Statystyki wskazują, że około 25-30 procent kobiet doznaje przemocy fizycznej ze strony męża lub partnera życiowego.

Liczba rodzin, którym udzielono pomocy z powodu przemocy w rodzinie w latach 2003 – 2004.

Gmina	Lipno miasto	Lipno gmina	Bobrowniki	Chrostkowo	Dobrzyń N/W	Kikół	Skepe	Tłuchowo	Wielgie
Liczba osób w 2003r.	197	–	–	2	7	–	62	2	3
Liczba osób w 2004r.	304	1	–	–	12	–	–	–	3

Źródło: zestawienie własne, dane z gmin.

Infrastruktura powiatu lipnowskiego na rzecz osób dotkniętych uzależnieniami i przemocą w rodzinie :

- Poradnia Zdrowia Psychicznego w Lipnie
- Poradnia Odwykowa w Lipnie
- Komisje ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (w każdej gminie)
- Punkty Konsultacyjne dla Uzależnionych i Współuzależnionych oraz ich rodzin (w większości gmin)
- 3 telefony zaufania
- świetlice terapeutyczne

4.8. Ludzie starzy:

Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w powiecie lipnowskim w 2003 roku wynosiła **10 304** osoby.

Pomocy najczęściej udzielano seniorom w formie pomocy finansowej – **390** osobom, w formie usług – **84** osobom, innej – **46** osobom.

W 2004 roku w powiecie lipnowskim liczba osób w wieku poprodukcyjnym wynosiła 10 648.

Pomocy najczęściej udzielano seniorom w formie pomocy finansowej – 233 osobom, w formie usług – 88 osobom, innej – 25 osobom.

Na terenie powiatu lipnowskiego funkcjonują:

- Kluby Seniora (w większości gmin)
- Koło Misyjnego Związku Kombatantów RP i BWP w Lipnie
- Koło Misyjnego Związku Emerytów i Rencistów w Lipnie

4.9. Bezdomni:

W 2003 roku z powodu bezdomności z różnych form pomocy udzielanych na terenie powiatu lipnowskiego skorzystało **19** osób. Najczęstszą formą pomocy była pomoc finansowa i rzeczowa, której udzielono **17** osobom, pomoc w formie schronienia **10** osobom, w formie dożywiania **12** osobom.

Z kolei w 2004 roku z różnych form pomocy na terenie powiatu lipnowskiego skorzystało **27** osób; pomocy finansowej i rzeczowej udzielono **26** osobom, pomocy w formie schronienia **9** osobom, w formie dożywiania **11** osobom.

Infrastruktura powiatu lipnowskiego na rzecz osób bezdomnych:

- miejsce wydzielone na nocleg – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnie.

Liczba osób bezdomnych w Powiecie Lipnowskim w latach 2003 – 2004

Gmina	Lipno Miasto	Lipno gmina	Bobrowniki	Chrostkowo	Dobrzyń n/W	Kikół	Skępe	Tłuchowo	Wielgie
Liczba osób w 2003r.	8	–	–	13	5	–	3	–	1
Liczba osób w 2004r.	15	–	–	1	3	–	5	–	3

Zródło: zestawienie własne, dane z gmin

Należy wspomnieć, iż w 2004r. MOPS w Lipnie podpisał umowę ze schroniskiem „Caritas” we Włocławku na rezerwację 3 miejsc dla bezdomnych z terenu miasta Lipna.

5. Analiza SWOT

Punktem wyjścia każdej strategii jest diagnoza, czyli identyfikacja, gromadzenie i analiza danych pozwalająca nie tylko na całościową ocenę stanu oraz dotychczasowych tendencji rozwojowych, lecz także na wskazanie głównych trendów i kierunków rozwoju w przyszłości.

Analiza SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i mocnych stron oraz metodą badania szans i zagrożeń, ma zastosowanie w prowadzeniu analizy strategicznej.

Analiza wartościująca SWOT pozwala na określenie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń Powiatu Lipnowskiego w zakresie pomocy społecznej, co umożliwi wyznaczenie możliwego działania określonego z jednej strony przez silne strony podmiotu strategii i jego szanse tkwiące w otoczeniu, z drugiej strony przez słabe strony i zagrożenia.

Mocne strony i szanse	Słabe strony i zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - duże zasoby ludzkie - korzystna struktura wiekowa mieszkańców - podnoszenie kwalifikacji zawodowych - walory turystyczne - dobra infrastruktura służby zdrowia - Pogotowie Rodzinne - Dom Pomocy Społecznej - dobra współpraca między jednostkami pomocy społecznej - współpraca między jednostkami samorządu terytorialnego - współpraca z organizacjami pozarządowymi - możliwość pozyskiwania dodatkowych środków - opracowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Lipnowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - wysokie bezrobocie - niekorzystna struktura bezrobotnych (przeważają osoby młode) - niski poziom wykształcenia bezrobotnych - ubóstwo - mała aktywność społeczna - patologie społeczne - przemoc w rodzinie - bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - brak schroniska, noclegowni - brak mieszkań chronionych - brak placówek opiekuńczo-wychowawczych - brak ośrodka interwencji kryzysowej - znikoma liczba mieszkań socjalnych - wysoka przestępczość - mała liczba inwestorów zewnętrznych - niski poziom wiedzy dot. pozyskiwania środków z UE - brak zorganizowanego wolontariatu - brak środków finansowych na realizację ustawowych zadań

6. Plan operacyjny strategii: założenia strategiczne oraz forma ich realizacji.

Celem strategii jest przedstawienie bilansu korzystnych i niekorzystnych cech społecznych powiatu lipnowskiego a na ich podstawie identyfikacja barier i przeszkód oraz opracowanie założeń strategicznych, dzięki którym możliwe będzie organizowanie działań zmierzających do rozwiązywania problemów społecznych w powiecie lipnowskim.

Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie Powiatu Lipnowskiego sporządzona została w oparciu o dane uzyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu lipnowskiego oraz instytucji i organizacji współpracujących z Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lipnie.

Infrastrukturę pomocy społecznej w powiecie lipnowskim tworzą:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lipnie
- ośrodki pomocy społecznej: MOPS w Lipnie, GOPS w Lipnie, GOPS w Bobrownikach, GOPS w Chrostkowie, MGOPS w Dobrzyniu n/Wisłą, MGOPS w Skępem, GOPS w Kikole, GOPS w Tłuchowie, GOPS w Wielgim
- Dom Pomocy Społecznej w Nowej Wsi

Do zasobów powiatu lipnowskiego należą również organizacje pozarządowe działające w sferze szeroko rozumianej pomocy społecznej:

- Polski Komitet Pomocy Społecznej. Rejonowy Zarząd. Lipno
- Polski Czerwony Krzyż. Zarząd Rejonowy. Lipno
- Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Nadzieja” Lipno
- Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło w Lipnie
- Powiatowe Koło Polskiego Związku Niewidomych. Skępe
- Polskie Towarzystwo Opieki Nad Chorymi ze Stomią. Lipno
- Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Lipno, Czarne, Dobrzyń n/W
- CARITAS Parafii p.w. bł. bp. Michała Kozala. Lipno
- CARITAS Parafii Wniebowzięcia NMP. Lipno
- Stowarzyszenie „Podarujmy Radość”. Bobrowniki

Organizacje te mają charakter niedochodowy (non profit) i zorientowane są na podejmowanie różnych inicjatyw na rzecz osób i rodzin wymagających szczególnego wsparcia i pomocy.

Organizacje pozarządowe dostarczają usług obywatelom, wypełniają lukę, którą nie zapewnia sektor publiczny i rynkowy realizują zadania, które wynikają z polityki państwa lub te, których mimo istniejącego zapotrzebowania nie podejmują ani podmioty publiczne, ani prywatne zorientowane na zysk; Są głównym partnerem samorządów terytorialnych odpowiednich szczebli.

Założenia strategiczne:

- identyfikacja i diagnoza problemów społecznych
- informowanie społeczeństwa i upowszechnianie wiedzy o metodach i sposobach przeciwdziałania problemom społecznym
- poprawa jakości usług świadczonych przez ośrodki pomocy społecznej
- współpraca z organizacjami pozarządowymi

Forma realizacji:

- sporządzanie bilansu potrzeb socjalnych
- opracowanie informatora o instytucjach zajmujących się pomocą społeczną w powiecie oraz jego aktualizacja
- szkolenie kadry ośrodków społecznych
- popularyzacja działań organizacji pozarządowych
- prowadzenie programów profilaktycznych

Realizatorzy:

PCPR, Ośrodki Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe

6.1. Bezrobocie

Bezrobocie – stan bezczynności zawodowej osób zdolnych do pracy i zgłaszających gotowość do jej podjęcia, dla których podstawą egzystencji są dochody z pracy.

Pod koniec lat 90 w Polsce nastąpiła fala gwałtownego bezrobocia. W końcu 2001 roku było zarejestrowanych prawie 3 miliony bezrobotnych, a stopa bezrobocia osiągnęła 15,9%. Nastąpiło znaczne zmniejszenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego nie tylko bezrobotnych (długotrwały brak pracy, brak ofert pracy, brak prawa do zasiłku), ale też zatrudnionych (realne zagrożenie utraty zatrudnienia) i młodzieży kończącej naukę szkolną (bariery w przejściu z systemu szkolnego do aktywności zawodowej).

Brak perspektyw zatrudnienia oraz możliwości dodatkowego zarobkowania – zwłaszcza w małych ośrodkach – powoduje degradację pozycji społecznej bezrobotnych; długotrwała bezczynność zawodowa wywiera negatywny wpływ na ich samopoczucie i stan zdrowia, budzi obawy o los własny i najbliższych, rodzi poczucie braku chęci do życia.

Bezrobocie jest poważnym problemem społecznym o wymiarze ekonomicznym i psychologicznym. Wywołuje negatywne skutki rodzące poważne problemy takie jak: ubóstwo, frustracja, izolacja a także sprzyja powstawaniu patologii społecznych i poczucia zagrożenia bezpieczeństwa socjalnego.

Najdotkliwiej ekonomiczne skutki bezrobocia odczuwają rodziny wielodzietne i niepełne, w których utrata pracy głównego żywiciela oznacza

niemal natychmiastowe pogorszenie i tak na ogół trudniejszych od przeciętnych życia. Trudności w realizacji ekonomicznej funkcji rodziny zagrażają realizacji jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Skutki bezrobocia dorosłych nie tylko zmieniają bieżącą sytuację dzieci, ale mogą zaważyć również na ich przyszłych losach w związku z ograniczonymi możliwościami realizacji planów edukacyjnych.

Skutkiem bezrobocia w rodzinie jest osłabienie autorytetu rodziców. w opinii dzieci, zwłaszcza nastolatków, taka sytuacja jest przejawem braku zaradności, nieumiejętności dostosowania się do nowej rzeczywistości społeczno – ekonomicznej. Powoduje to zachwianie systemu wartości młodego pokolenia i obniżenie w hierarchii takich wartości jak wykształcenie, uczciwa praca, solidarność. Zachwianie autorytetu rodziców oznacza także naruszenie spójności rodziny i może przynieść niebezpieczne konsekwencje społeczne.

Kategoria szczególnie zagrożoną skutkami bezrobocia jest młodzież – głównie absolwenci. Bezrobocie zniekształca proces aktywizacji zawodowej młodzieży. Opóźnia, a często uniemożliwia ekonomiczne i społeczne usamodzielnienie się młodzieży, prowadzi do deprawacji materialnej oraz zakłóceń w sferze psychospołecznej.

Bezrobocie - zwłaszcza długotrwałe – powoduje dewaluację kwalifikacji zawodowych, obniża aspiracje edukacyjne, osłabia wolę pracy i zdolność do podejmowania wysiłku w celu pozyskania zarobkowego źródła utrzymania. Sprzyja frustracji, wywołuje apatię lub agresję, rodzi obojętność i osłabia poczucie więzi rodzinnych i społecznych, hamuje rozwój osobowości. Bezczyńność i nieuregulowany tryb życia wyzwala w młodzieży zachowania dewiacyjne i patologiczne, które znajdują ujście w alkoholizmie, nikotynizmie, narkomanii oraz prostytutce i przestępstwach kryminalnych; bezrobocie może być także przyczyną tworzenia się subkultur młodzieżowych jako formy ucieczki od rzeczywistości.

Bezrobocie pozostawia trwałe ślady w życiu jednostek i rodzin, a generując nową biedę i rozszerzając sferę ubóstwa, w istotny sposób wpływa na poziom życia i rozwój całego społeczeństwa.

Założenia strategiczne:

- ograniczenie bezrobocia wśród mieszkańców powiatu
- aktywizacja zawodowa i społeczna osób bezrobotnych
- pomoc na rzecz rodzin i środowisk dotkniętych bezrobociem
- wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy oraz przeciwdziałanie i eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia
- budowanie sieci współpracy między instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemów bezrobocia

Forma realizacji:

- aplikowanie o środki z Europejskiego Funduszu Społecznego
- szkolenia i doradztwo dla osób bezrobotnych
- organizacja zatrudnienia okresowego, prac interwencyjnych, robót publicznych, stażów zawodowych
- tworzenie Centrów Integracji Społecznej
- propagowanie wśród organizacji pozarządowych i instytucji informacji o możliwościach ubiegania się o dofinansowanie projektów pomocowych

Realizatorzy:

Powiat, Gminy, Powiatowy Urząd Pracy, PCPR, Organizacje pozarządowe

6.2. Niepełnosprawność:

Niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeżeli uzyskały orzeczenie: o zakwalifikowaniu do jednego z trzech stopni niepełnosprawności albo orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy, a jeżeli nie ukończyły 16 roku życia-orzeczenie o rodzaju i stopniu niepełnosprawności.

Niepełnosprawność wpływa na sytuację materialną, na poziom i możliwości zaspokajania specyficznych potrzeb osób niepełnosprawnych. Niepełnosprawność wiąże się jednak również z problemami pozamaterialnymi, chociaż istotne znaczenie dla ich rozwiązywania ma sytuacja finansowa tych osób i ich najbliższej rodziny. W zetknięciu z niepełnosprawnością jednego z członków rodziny, w rodzinie musi dokonać się ogromny proces, którego zasadniczymi elementami są osobista przemiana oraz właściwa reakcja rodziny.

Niepełnosprawność dziecka zwiększa problemy rodziny wynikające z konieczności zaspokojenia specyficznych potrzeb związanych z jego stanem zdrowia oraz zapewnienia specjalnej opieki i często pomocy w funkcjonowaniu w życiu codziennym i w społeczeństwie. Sytuacja pogarsza się, gdy niepełnosprawnością dotkniętych jest więcej dzieci w rodzinie lub gdy niepełnosprawności towarzyszy niepełnosprawność innej osoby dorosłej, zwłaszcza rodzica. Sytuacja rodziny i jej członków zależy od statusu głowy gospodarstwa domowego, a wyznacznikiem tego statusu jest poziom wykształcenia. Wykształcenie zwiększa możliwość aktywności zawodowej i wpływa na pozycję zawodową, determinuje stosunek do niepełnosprawności dziecka, zwiększa umiejętność w poszukiwaniu różnych źródeł i form pomocy zewnętrznej.

Najważniejszym czynnikiem utrudniającym osobie niepełnosprawnej zaistnienie w życiu społecznym są postawy społeczne wobec tej populacji, a także niskie kompetencje menedżerskie i marketingowe służb rehabilitacyjnych i socjalnych, nieumiejących wdrożyć idei integracji społecznej, która obejmowałaby wszystkie generacje całej populacji niepełnosprawnych.

Założenia strategiczne:

- aktywizacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych
- prowadzenie i rozwój infrastruktury Domu Pomocy Społecznej w Nowej Wsi
- wspieranie dzieci niepełnosprawnych
- doskonalenie systemu pomocy osobom niepełnosprawnym
- zintegrowanie działań samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych

Forma realizacji:

- utworzenie centrum informacji dla osób niepełnosprawnych
- prowadzenie działań inwestycyjnych zmierzających do osiągnięcia przez dom pomocy społecznej odpowiedniego standardu świadczonych usług
- pozyskiwanie środków z EFS, PFRON
- zorganizowanie grupy wsparcia dla osób wychowujących niepełnosprawne dziecko
- utworzenie ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- organizowanie imprez integracyjnych
- utworzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego
- przystosowanie budynków użyteczności publicznej dla potrzeb osób niepełnosprawnych
- prowadzenie profilaktyki zdrowotnej

Realizatorzy:

Samorząd Powiatowy, PCPR, Gminy, Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych

6.3. Problemy opiekuńczo-wychowawcze:

We współczesnym świecie coraz częściej dają zauważyć się liczne zagrożenia takie jak: bezrobocie, ubóstwo, przemoc w rodzinie, uzależnienia oraz rozpad więzi rodzinnych, które wpływają w bardzo poważny sposób na prawidłowe funkcjonowanie rodziny. W wielu sytuacjach dzieci i młodzież pochodząca z rodzin borykających się z różnymi problemami, często rodzin patologicznych, którym brakuje umiejętności tworzenia klimatu życia rodzinnego jest pozostawiona sama sobie. Dzieci odrzucone przez środowisko rodzinne

szukają akceptacji wśród rówieśników, zaczynają wagarować, uciekać z domu i popadać w konflikty z prawem.

Problemy opiekuńczo-wychowawcze, konflikty, przemoc w rodzinie, uzależnienia są często przyczyną umieszczania dzieci i młodzieży w rodzinach zastępczych, w placówkach opiekuńczo-wychowawczych lub resocjalizacyjnych.

Liczba dzieci umieszczanych w zastępczych formach opieki: rodzinach zastępczych oraz kierowanych do placówek opiekuńczo-wychowawczych w powiecie lipnowskim z roku na rok wzrasta; świadczy to o powiększaniu się patologii rodzinnych. Aby ograniczyć to zjawisko wskazane byłoby objęcie tych rodzin fachową pomocą specjalistyczną a także pracą socjalną. Ważnym elementem pomocy rodzinie w kryzysie byłoby stworzenie specjalistycznej bazy, w której mogłyby znaleźć schronienie, pomoc psychologiczną, prawną, i medyczną ofiary przemocy.

Założenia strategiczne:

- inicjowanie i wspieranie polityki prorodzinnej
- rozbudowa systemu poradnictwa rodzinnego
- doskonalenie systemu opieki nad dziećmi przebywającymi poza naturalnym środowiskiem rodzinnym
- pomoc dzieciom objętym zastępczymi formami wychowania w przystosowaniu się do samodzielnego życia
- aktywizacja społeczna i zawodowa młodzieży

Forma realizacji:

- opracowanie powiatowego programu opieki nad dzieckiem i rodziną
- utworzenie mieszkań chronionych dla osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze
- powołanie zespołu poradnictwa rodzinnego
- pozyskiwanie środków z EFS
- wspieranie rodzin wielodzietnych
- organizowanie dni rodzinnych na terenie powiatu
- pomoc młodzieży z rodzin patologicznych
- utworzenie rodzinnego domu dziecka

Realizatorzy:

Samorząd Powiatowy, Gminy, PCPR, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,

6.4. Alkoholizm:

Ocenia się, że ok. 4-5 mln Polaków nadużywa alkoholu, w tym ponad 1,5 mln, to osoby trwale uzależnione. Liczbę młodzieży uzależnionej szacuje się na ok. 1,5 mln osób.

Alkoholizm uważa się za chorobę. Alkohol jest używką zmieniającą świadomość, która może spowodować chorobę o nieuchronnym i dającym się przewidzieć przebiegu. Choroba ta rujnuje pijącego fizycznie, emocjonalnie, duchowo i intelektualnie.

Alkoholizm jest jednym z najtrudniejszych problemów naszego społeczeństwa, a zarazem jednym z najpoważniejszych zagrożeń społecznych, przede wszystkim z uwagi na masowość zjawiska i negatywne konsekwencje w życiu jednostki, rodziny i społeczeństwa.

Szczególnym zagrożeniem jest rozszerzanie się alkoholizmu wśród dzieci i młodzieży, z uwagi na silną zależność między używaniem alkoholu we wczesnym wieku a pijaństwem dorosłego.

Nieumiejętność radzenia sobie w życiu osobistym, problemy rodzinne, brak pracy prowadzą do nadużywania alkoholu. Nadmierne spożycie alkoholu prowadzi do uzależnienia i ostatecznie do fizycznego i psychicznego wyniszczenia jednostki.

Obok alkoholizmu poważnym problemem jest narkomania. Problem narkomanii dotyczy przede wszystkim ludzi młodych, największe zagrożenie narkomanią występuje wśród uczniów szkół średnich i wyższych. Zmiany zachodzące w życiu codziennym, tempo tych zmian a także problemy w życiu codziennym wpływają na zwiększenie liczby osób zażywających środki narkotyczne. Oficjalne dane na temat narkomanii nie oddają skali tego zjawiska, ponieważ leczeniu poddaje się niewielka liczba osób trudno jest ująć ich w statystykę.

Przemoc w rodzinie:

Z roku na rok rośnie liczba ofiar przemocy w rodzinie. Ofiarami przemocy są najczęściej kobiety, dzieci, osoby stare, chore i niepełnosprawne. Katalog krzywd jest szeroki: przemoc fizyczna, psychiczne znęcanie się, terror oraz wykorzystywanie seksualne. Przyczyną agresji wśród dorosłych i młodzieży jest frustracja wywołana trudną sytuacją życiową, brakiem akceptacji i uzależnieniami.

Ofiary przemocy w rodzinie często nie znają swoich praw i nie mają informacji o możliwości uzyskania kompleksowej pomocy i wsparcia. Trudna sytuacja prowadzi do wyobcowania i ograniczenia kontaktów ze środowiskiem oraz bierności zawodowej.

Założenia strategiczne:

- zmniejszenie zagrożenia patologiami społecznymi
- zapobieganie uzależnieniom wśród dzieci, młodzieży i osób dorosłych oraz zwiększenie skuteczności działań w tym zakresie
- pomoc ofiarom przemocy w rodzinie

Forma realizacji:

- szkolenia dla kadry ośrodków pomocy społecznej z zakresu profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie
- utworzenie ośrodka interwencji kryzysowej
- powołanie zespołu złożonego ze specjalistów zajmującego się udzielaniem pomocy ofiarom przemocy
- organizowanie debat lokalnych
- utworzenie grupy wsparcia dla dzieci z rodzin uzależnionych
- realizowanie programów prewencyjnych

Realizatorzy:

Samorząd Powiatowy, PCPR, Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczna, Komenda Powiatowa Policji, Gminy, Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Organizacje pozarządowe.

6.5. Bezdomność:

Bezdomność określa się jako jedno z najgroźniejszych zjawisk patologii społecznej, jako tragedię osób i rodzin, których dotyka.

Bezdomnym jest człowiek nie mający stałego miejsca spełniającego warunki mieszkalne, które mógłby określić jako swoje, ani aktualnej możliwości uzyskania takiego miejsca.

Najczęstszymi przyczynami bezdomności są:

- utrata źródła utrzymania
- niezaradność życiowa
- konflikty rodzinne
- uzależnienie alkoholowe
- patologie m.in. przemoc w rodzinie
- wielodzietność
- ubóstwo

Bezdomność jest także często wynikiem wyboru, ucieczką od problemów życia codziennego. Narastające w sposób szybki i niekontrolowany zjawisko bezdomności niesie za sobą zagrożenie bezpieczeństwa spokoju publicznego, a także niebezpieczeństwo epidemiologiczne.

Założenia strategiczne:

- przeciwdziałanie zjawisku bezrobocia wśród bezdomnych
- aktywizacja bezdomnych w kierunku wychodzenia z bezdomności

Forma realizacji:

- pomoc rzeczowa i finansowa dla osób najuboższych zagrożonych bezdomnością
- poradnictwo dla osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością

Realizatorzy:

PCPR, Ośrodki Pomocy Społecznej

6.6. Ludzie starzy:

Przemiany społeczno-gospodarcze zachodzące w otaczającym świecie uwidaczniają zmiany pozycji człowieka starego w społeczeństwie i rodzinie. Obecnie seniorzy pracują jeszcze zawodowo, mają rozbudzone ambicje spełniania własnych zainteresowań i pasji oraz wiele pomysłów atrakcyjnego spędzania wolnego czasu.

Starzenie się jest etapem w życiu człowieka, jest dalszym rozwojem, wzrostem a nie powinno być wycofywaniem się z życia. Dla zachowania dobrego samopoczucia i dalszego rozwoju nie wystarcza zapewnienie potrzeb podstawowych, ważne są także potrzeby wyższego rzędu. Istotną sprawą jest, aby seniorzy nie wycofywali się z aktywnego życia.

W ostatnich latach można zaobserwować zjawisko starzenia się społeczeństwa, rodziny i osoby bliskie nie są często w stanie sami zaopiekować się ludźmi starymi; często chorymi i wymagającymi specjalistycznej opieki. W związku z tym wskazane jest rozwinięcie usług opiekuńczych i sąsiedzkiej pomocy na terenie poszczególnych gmin powiatu lipnowskiego, a także w szczególnych przypadkach umieszczenie osób potrzebujących w domach pomocy społecznej.

Założenia strategiczne:

- popularyzacja problemów ludzi starych w społeczeństwie i pomoc w tworzeniu nowych lokalnych środowiskowych form pomocy
- aktywizacja i zagospodarowanie potencjału ludzi starszych
- poprawa jakości życia i pomoc w integracji społecznej

Forma realizacji:

- tworzenie centrów aktywizacji seniorów
- organizowanie wykorzystania czasu wolnego
- pomoc w łagodzeniu trudności wynikających z wieku i stworzenie możliwości uczestnictwa w życiu społecznym
- organizowanie specjalistycznych usług opiekuńczych

Realizatorzy:

Gminy, Organizacje pozarządowe, Ośrodki Pomocy Społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Lipnowskim na lata 2005-2015

zestawienie ogólne.

Lp.	Założenia strategiczne	Forma realizacji	Realizatorzy
1.	Identyfikacja i diagnoza problemów społecznych	- sporządzanie bilansu potrzeb społecznych	PCPR Ośrodki Pomocy Społecznej
2.	Informowanie społeczeństwa i upowszechnianie wiedzy o metodach i sposobach przeciwdziałania problemom społecznym	- opracowanie informatora o instytucjach zajmujących się pomocą społeczną w powiecie oraz jego aktualizacja	PCPR
3.	Poprawa jakości usług świadczonych przez ośrodki pomocy społecznej	- szkolenie kadry ośrodków społecznych	PCPR
4.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi	- popularyzacja działań organizacji pozarządowych - prowadzenie programów profilaktycznych	PCPR
5.	Propagowanie i rozwój wolontariatu	- utworzenie centrum wolontariatu	Organizacje pozarządowe
6.	Ograniczenie bezrobocia wśród mieszkańców powiatu	- organizowanie zatrudnienia okresowego, prac interwencyjnych, robót publicznych, stażów zawodowych	PUP
7.	Aktywizacja zawodowa i społeczna osób bezrobotnych	- aplikowanie o środki z EFS - szkolenia i doradztwo dla osób bezrobotnych	Powiat, Gminy PUP Organizacje pozarządowe
8.	Wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy oraz przeciwdziałanie i eliminowanie negatywnych skutków psychofizycznych bezrobocia	- tworzenie centrów integracji społecznej	Gminy Organizacje pozarządowe
9.	Budowanie sieci współpracy między instytucjami i organizacjami działającymi	- propagowanie wśród organizacji pozarządowych i instytucji informacji o	PCPR Organizacje Pozarządowe

	na rzecz rozwiązywania problemów bezrobocia	możliwościach ubiegania się o dofinansowanie projektów pomocowych	
10.	Aktywizacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	- pozyskiwanie środków z EFS, PFRON	Powiat Gminy Organizacje pozarządowe
11.	Prowadzenie i rozwój infrastruktury Domu Pomocy Społecznej w Nowej Wsi	- prowadzenie działań inwestycyjnych zmierzających do osiągnięcia przez dom pomocy społecznej odpowiedniego standardu świadczonych usług	Samorząd Powiatowy
12.	Doskonalenie systemu pomocy osobom niepełnosprawnym	- utworzenie ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi - przystosowanie budynków użyteczności publicznej dla potrzeb osób niepełnosprawnych - utworzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego	Samorząd Powiatowy PCPR Organizacje pozarządowe
13.	Wspieranie dzieci niepełnosprawnych	- zorganizowanie grupy wsparcia dla osób wychowujących niepełnosprawne dziecko - organizowanie imprez integracyjnych	PCPR Organizacje pozarządowe
14.	Zintegrowanie działań samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych	- opracowanie powiatowego programu opieki nad dzieckiem i rodziną - utworzenie centrum informacji dla osób niepełnosprawnych - prowadzenie profilaktyki zdrowotnej	PCPR Organizacje pozarządowe
15.	Inicjowanie i wspieranie polityki prorodzinnej	- wspieranie rodzin wielodzietnych - organizowanie dni rodzinnych na terenie powiatu - pomoc młodzieży z rodzin patologicznych	PCPR Organizacje pozarządowe
16.	Rozbudowa systemu poradnictwa rodzinnego	- wspieranie działalności zespołu poradnictwa rodzinnego: prowadzenie poradnictwa prawnego, w zakresie przemocy w rodzinie, problemów wychowawczych	PPP PCPR
17.	Doskonalenie systemu opieki nad dziećmi przebywającymi poza naturalnym środowiskiem rodzinnym	- utworzenie Rodzinnego Domu Dziecka	Samorząd Powiatowy

18.	Pomoc dzieciom objętym zastępczymi formami wychowania w przystosowaniu się do samodzielnego życia	<ul style="list-style-type: none"> - utworzenie mieszkań chronionych dla osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze 	Samorząd Powiatowy PCPR
19.	Aktywizacja społeczna i zawodowa młodzieży	<ul style="list-style-type: none"> - pozyskiwanie środków z EFS - tworzenie młodzieżowych centrów kariery 	Powiat Gminy OHP
20.	Zapobieganie uzależnieniom wśród dzieci, młodzieży i osób dorosłych oraz zwiększenie skuteczności działań w tym zakresie	<ul style="list-style-type: none"> - szkolenia dla kadry ośrodków pomocy społecznej z zakresu profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie - utworzenie grupy wsparcia dla dzieci z rodzin uzależnionych - organizowanie debat lokalnych 	PCPR Komisje ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
21.	Pomoc ofiarom przemocy w rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> - powołanie zespołu złożonego ze specjalistów zajmującego się udzielaniem pomocy ofiarom przemocy - utworzenie ośrodka interwencji kryzysowej - realizowanie programów prewencyjnych 	PPP PCPR Samorząd Powiatowy
22.	Przeciwdziałanie zjawisku bezrobocia wśród bezdomnych i aktywizacja bezdomnych w kierunku wychodzenia z bezdomności	<ul style="list-style-type: none"> - pomoc rzeczowa i finansowa dla osób najuboższych zagrożonych bezdomnością - poradnictwo dla osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością - rozwój budownictwa socjalnego dla osób najuboższych i zagrożonych bezdomnością 	Ośrodki Pomocy Społecznej, PCPR, Gminy
23.	Popularyzacja problemów ludzi starych w społeczeństwie i pomoc w tworzeniu nowych lokalnych środowiskowych form pomocy, aktywizacja i zagospodarowanie potencjału ludzi starszych, poprawa jakości życia i pomoc w integracji społecznej	<ul style="list-style-type: none"> - tworzenie centrów aktywizacji seniorów - organizowanie wykorzystania czasu wolnego - pomoc w łagodzeniu trudności wynikających z wieku i stworzenie możliwości uczestnictwa w życiu społecznym - organizowanie specjalistycznych usług opiekuńczych 	Gminy Organizacje pozarządowe Ośrodki Pomocy Społecznej